Mishnah *Berakhot, chapter 6*

משנה ברכות פרק ו

א כֵּיצַד מְבָרְכִין עַל הַפֵּרוֹת. עַל פֵּרוֹת הָאִילָן אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, חוּץ מִן הַיַּיִן, שֶׁעַל הַיַּיִן אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְעַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן הַפַּת, שֶׁעַל הַפַּת הוּא אוֹמֵר הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ. וְעַל הַיְרָקוֹת אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹרֵא מִינֵי דְשָׁאִים: **ב** בֵּרַךְ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְעַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, לֹא יָצָא. עַל כֻּלָּם אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל (נִהְיָה), יָצָא: **ג** עַל דָּבָר שֶׁאֵין גִּדּוּלוֹ מִן הָאָרֶץ אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל. עַל הַחֹמֶץ וְעַל הַנּוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבַאי אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל (עַל הֶחָלָב

(1) What blessings are said over fruit? Over fruit of the tree one says: "Who creates the fruit of the tree," except for wine, over which one says, "Who creates the fruit of the vine." Over that which grows from the ground one says: "Who creates the fruit of the ground," except over bread, for which one says, "Who brings forth bread from the earth." Over vegetables one says, "Who creates the fruit of the ground;" Rabbi Yehudah, however, says: "Who creates diverse kinds of herbs."

(2) If one says over fruit of a tree the blessing, "Who creates the fruit of the ground," he has performed his obligation. But if he said over produce of the ground, "Who creates the fruit of the tree," he has not performed his obligation; if he says "by Whose word all things exist" over any of them, he has performed his obligation.

(3) Over anything which does not grow from the earth one says: "By Whose word all things exist." Over vinegar, over *novelot* [unripe fruit that has fallen from the tree], and over locust one says, "by Whose word all things exist." [On milk,

רבנו עובדיה מברטנורא

א כיצד מברכין. חוץ מן היין. שמתוך חשיבותו קבעו לו ברכה לעצמו. וכן הפת: **בורא מיני דשאים.** לפי שיש בכלל פרי האדמה דשאים וזרעים כגון קטניות, ור׳ יהודה בעי היכר ברכה לכל מין ומין. ואין הלכה כר׳ יהודה. והא דתנן על הירקות אומר בורא פרי האדמה, הני מילי ירקות שדרכן לאכלן חיין ואכלן חיין, או שדרכן לאכלן מבושלים ואכלן מבושלים. אבל אותן שדרכן לאכלן חיין ואכלן מבושלים, או שדרכן לאכלן מבושלים ואכלן חיין, אינו מברך עליהן אלא שהכל. וירקות שאוכלין אותם בין חיין בין מבושלים, מברכין עליהן בורא פרי האדמה בין חיין בין מבושלים: **ב ברך על פירות האילן וכו׳.** כל היכא דכי שקלי לפירא איתיה לענף, ואותו הענף עצמו חוזר ומוציא פרי לשנה האחרת, מקרי אילן, ומברכין על פירותיו בורא פרי העץ. אבל היכא דכי שקלת ליה לפרי לא ישאר ענף שיחזור ויוציא פרי לשנה האחרת, אין מברכין על הפירות אלא בורא פרי האדמה: **על כולם אם אמר שהכל יצא.** ואפילו על הפת ועל היין. ומיהו לכתחלה אין לאכול שום פרי, אם אינו יודע תחלה שיברך עליו ברכה הראויה לו: **ג נובלות.** פירות שנפלו מן האילן קודם שנתבשלו

וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבֵּיצִים אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא מִין קְלָלָה אֵין מְבָרְכִין עָלָיו: **ד** הָיוּ לְפָנָיו מִינִים הַרְבֵּה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם מִמִּין שִׁבְעָה, מְבָרֵךְ עָלָיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, מְבָרֵךְ עַל אֵיזֶה מֵהֶם שֶׁיִּרְצֶה: **ה** בֵּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפַּרְפֶּרֶת שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַפַּרְפֶּרֶת שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפַּת, פָּטַר אֶת הַפַּרְפֶּרֶת עַל הַפַּרְפֶּרֶת, לֹא פָּטַר אֶת הַפַּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אַף לֹא מַעֲשֵׂה קְדֵרָה: **ו** הָיוּ יוֹשְׁבִין (לֶאֱכֹל), כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. הֵסֵבּוּ,

cheese and eggs one says, "by Whose word all things exist."] Rabbi Yehudah says: Over anything to which a kind of curse is attached no benediction is said [and the things just mentioned come under this heading].

(4) If one has several varieties before him, Rabbi Yehudah says that if there is among them something of the seven species [enumerated in Deuteronomy 8:8], he preceeds with the blessing over that, but the Sages say that he may make the blessing over any kind that he chooses [the law is in accordance with the Sages].

(5) A blessing said over the wine taken before the meal [as an appetizer] serves also for the wine taken after the meal [before Grace (after the meal) is said]. A blessing over *parperet* before the meal serves for *parperet* after the meal [*parperet* is that which accompanies bread and *parperet* may be eaten as hors d'oeuvres before the meal, or as a desert after the meal]. A blessing over bread serves for the *parperet*, but a blessing over the *parperet* does not serve for the bread. The School of Shammai say: Neither [does it serve] for a cooked dish.

(6) If [those at the table] are sitting upright [i.e., do not form a party], each one

רבנו עובדיה מברטנורא

כל צרכן: **גובאי.** חגבים טהורים: **מין קללה.** נובלות וגובאי על ידי קללה הן באים ואין הלכה כר׳ יהודה: **ד מין שבעה.** חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית ותמרים. דהני עדיפי הואיל ונשתבחה בהן ארץ ישראל: **מברך על איזה מהן שירצה.** דחביב עדיף. והלכה כחכמים: **ה פטר את היין שלאחר המזון.** הני מילי בשבתות וימים טובים שרגילים לקבוע על היין לאחר המזון, וכשברך על היין לפני המזון אדעתא דהכי ברך, אבל בשאר ימים שאין רגילים לקבוע עצמן על היין לאחר המזון, אין היין שלפני המזון פוטר היין שלאחר המזון. וכל לאחר המזון דתנן במתניתין, היינו לאחר שסלקו ידיהם מן הפת, קודם שיברכו ברכת המזון: **פרפרת.** כל דבר שמלפתים בו את הפת כגון בשר וביצים ודגים, קרויים פרפרת. ופעמים שהיו מביאים פרפראות קודם סעודה להמשיך האכילה, וחוזרים ומביאים פרפראות אחרות לאחר הסעודה, אחר שמשכו ידיהם מן הפת: **מעשה קדרה.** כגון הריפות וגרש כרמל וקמח שנתבשל במים, כגון הלביבות וכיוצא בהן. ואית דמפרשי פרפרת דמתני׳, פת הצנומה בקערה שאין בה מראה לחם, דמברכים עליה בורא מיני מזונות. והשתא ניחא דאצטריך לאשמועינן ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, אע״ג דהיא נמי מין פת, אבל מעשה קדרה פטר. ובית שמאי סברי, כשם שאם ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, כך לא פטר מעשה קדרה. ואין

אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּן. בָּא לָהֶם יַיִן בְּתוֹךְ הַמָּזוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ. לְאַחַר הַמָּזוֹן, אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם וְהוּא אוֹמֵר עַל הַמֻּגְמָר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מְבִיאִין אֶת הַמֻּגְמָר אֶלָּא לְאַחַר הַסְּעֻדָּה: **ז** הֵבִיאוּ לְפָנָיו מָלִיחַ בַּתְּחִלָּה וּפַת עִמּוֹ, מְבָרֵךְ עַל הַמָּלִיחַ וּפוֹטֵר אֶת הַפַּת, שֶׁהַפַּת טְפֵלָה לוֹ. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁהוּא עִקָּר וְעִמּוֹ טְפֵלָה, מְבָרֵךְ עַל הָעִקָּר וּפוֹטֵר אֶת הַטְּפֵלָה: **ח** אָכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים, מְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, דִּבְרֵי רַבָּן

says Grace for himself; if they have reclined, one says Grace for all. If wine is brought to them in the course of the meal, each one says a benediction for himself; if after the meal, one says it for all. The same person recites [the benediction] over the perfume [i.e., spices put on coals and brought in after Grace is said], even though the perfume is not brought in until after the meal [and Grace has intervened between the meal and the wine].

(7) If salted food is set before him and bread with it, he says a blessing over the salted food and this serves for the bread, since the bread is only subsidiary to it. This is the general principle: Whenever with one kind of food another is taken as subsidiary, a benediction is said over the principal kind and this serves for the subsidiary.

(8) If one has eaten figs, grapes, or pomegranates he says the [full] Grace of three blessings after them; this is the opinion of Rabban Gamliel [he maintains that the full Grace after the meal is required after eating any of the seven species]. The

רבנו עובדיה מברטנורא

הלכה כבית שמאי: **ו היו יושבים.** בלא הסיבה, וסימן הוא שלא נתוועדו לאכול יחד. שרגילים היו כשמתועדים חבורות אנשים לאכול, שהיו מסובים על המטות ואוכלים ושותים בהסבת שמאל: **כל אחד ואחד מברך לעצמו.** שלא היה להם קבע סעודה בלא הסיבה. ומיהו אם אמרו ניזיל ניכול נהמא בדוכתא פלן, אע״פ שלא הסיבו כהסיבו דמי, ואחד מברך לכולם, ומצטרפין נמי לזימון: **בא להם יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו.** הואיל ואין בית הבליעה פנוי, ואין לב המסובים פונה אל המברך, אלא לבלוע מה שבפיהם. אי נמי חיישינן שמא יחנק כשבא לענות אמן: **והוא אומר על המוגמר.** המברך ברכת המזון הוא מברך על המוגמר בורא עצי בשמים. ואע״ג דאיכא דעדיף מיניה, אפילו הכי כיון שהתחיל בחדא עביד לאידך: **לאחר הסעודה.** לאחר ברכת המזון, דהשתא לאו מצרכי הסעודה הוא, אפילו הכי כיון שהתחיל בברכות אחרונות, גומרן: **מוגמר.** רגילין היו להביא אחר הסעודה עצי בשמים במחתה על האש לריח טוב: **ז מליח.** כל דבר מלוח: **שהפת טפלה לו.** מי שאכל אכילה גסה מפירות מתוקים ביותר אוכל אחריו דבר מליח לחתך הליחות הנדבקות בגופו מחמת רוב הפירות, ומפני שאינו יכול לאכול המליח לבדו, אוכל מן הפת עמו, אבל המליח לבדו עיקר, והפת טפלה לו: **ח מברך אחריהן שלש ברכות.** דכל שהוא משבעת המינים מברך אחריו שלש ברכות. דסבירא ליה לרבן גמליאל דואכלת ושבעת וברכת לאו אלחם בלבד קאי, אלא אכל שבעת המינין המוזכרים לעיל בפרשה. ובהאי קרא שלש ברכות רמיזי. וברכת, זו ברכת

גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, בְּרָכָה אַחַת (מֵעֵין שָׁלֹשׁ). רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אָכַל שֶׁלֶק וְהוּא מְזוֹנוֹ, מְבָרֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. הַשּׁוֹתֶה מַיִם לִצְמָאוֹ, אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת:

Sages, however, say: One blessing which includes three [i.e., *al ha-mihyah* is sufficient]. Rabbi Akiva says: If one ate only boiled vegetables, and that is his meal, he says after it the [full] Grace of three blessings. If one drinks water to quench his thirst, he says the benediction "by Whose word all things exist" [if he drinks to swallow food stuck in his mouth no blessing is required]. Rabbi Tarfon says: [he recites before drinking water] "Who creates many living things and their requirements" [the *halachah* is not like Rabbi Tarfon]

רבנו עובדיה מברטנורא

הזן. על הארץ, זו ברכת הארץ. הטובה, זו בונה ירושלים, וכן הוא אומר (דברים ג) ההר הטוב הזה: **וחכמים אומרים ברכה אחת.** מעין שלש ברכות. אם ענבים תאנים ורימונים זיתים ותמרים אכל, מברך על העץ ועל פרי העץ ועל ארץ חמדה טובה וכו׳ וחותם על הארץ ועל הפירות. ובארץ ישראל חותם על הארץ ועל פירותיה. וברכה זו עצמה מברך על היין, אלא שפותח בה על הגפן ועל פרי הגפן. ועל כל דבר הנעשה מחמשת מיני דגן, במקום על העץ ועל פרי העץ, אומר על המחיה ועל הכלכלה, וחותם על הארץ ועל המחיה: **אפילו אכל שלק.** של ירק. והוא מזונו, שסומך עליו למזון. מברך שלש ברכות, דואכלת ושבעת אכל מאי דאכל קאי. והלכה כחכמים שאין מברכין שלש ברכות אלא אלחם, ועל שבעת המינין, ברכה אחת מעין שלש, ועל כל שאר דברים, בורא נפשות רבות וחסרונן. ופירוש חסרונן, כמו לחם ומים שאי אפשר להתקיים בלא הם; על כל מה שברא להחיות בהם נפש כל חי, כלומר על כל מה שבעולם שגם אם לא נבראו יכולין הבריות להתקיים, ולא נבראו כי אם לתענוג ולתוספת טובה. ומפני שיש בברכה זו שני ענינים, הויא ברכה ארוכה ופותחת בברוך וחותמת בברוך, כדאיתא בירושלמי שחותמים ברוך אתה ה׳ חי העולמים: **השותה מים לצמאו.** דוקא, מברך שהכל, אבל השותה מים לבלוע מאכל שנתחב לו בגרונו וכיוצא בזה, אינו מברך: **רבי טרפון אומר בורא נפשות רבות.** מברך לפני שתיית המים. ואין הלכה כר׳ טרפון, אלא לפניהם מברך שהכל, ולאחריהם בורא נפשות רבות: